

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Кирилка Симеонова Тагарева – Пловдивски университет “Паисий Хилендарски”

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'

по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика)

Автор: Теодорос Евангелос Баксеванидис

Тема: Стратегии за повишаване на социалните умения у ученици от аутистичния спектър в общообразователни условия

Научен ръководител: проф. д. п. н. Мира Димитрова Цветкова-Арсова – Софийски университет “Св. Климент Охридски”

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № РД 38-662/19.12.2023г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема “Стратегии за повишаване на социалните умения у ученици от аутистичния спектър в общообразователни условия“ за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика). Автор на дисертационния труд е Теодорос Евангелос Баксеванидис, научен ръководител е проф. д. п. н. Мира Димитрова Цветкова-Арсова.

За изготвяне на становището получих комплект с необходимите материали, които са в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, на Правилника за неговото приложение и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

2. Актуалност на тематиката

Дисертацията е посветена на развитието на социалните умения при деца от аутистичния спектър. Проблемът е актуален в научно и научно-приложно отношение. Разработването му би довело до по-задълбочено и разширено разбиране за развитието на децата с аутистичен спектър по отношение на една от главните характеристики на аутизма – нарушенията в социалните взаимодействия. Проблемът е актуален в приложно отношение отчитайки търсенето на възможности и начини за повишаване на социалните умения при тези ученици. Затова основната цел, която си поставя Теодорос Баксеванидис е да се изучат стратегиите, които могат да подобрят развитието на социалните и образователни умения на учениците с аутизъм.

3. Познаване на проблема

Теодорос Баксеванидис познава състоянието на проблема и оценява творчески литературния материал. В литературата към дисертацията са включени 223 представителни и релевантни на обсъжданата проблематика източника.

4. Методика на изследването

Избраната методика включва количествени и качествени методи. Основни методи в работата са:

1. Допитване във формата на анкета за учители. Приложен е авторски въпросник, изучаващ мнението на учителите за интервенциите при децата с аутистичен спектър.
2. Наблюдение на поведението на деца.
3. Експеримент с деца и интервенция, базирана на индивидуален подход.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Представеният дисертационен труд е структуриран в няколко части: увод, четири глави, заключение, литература, приложение. Обемът на дисертацията е 166 страници. Първа глава е посветена на нарушенията от аутистичния спектър, като специално внимание е обърнато на развитието на социалните умения. Втора глава разглежда обучението и образованието на децата с аутизъм, като основните акценти са върху интегрирането на тези ученици в общообразователните училища, върху основните образователни подходи и бъдещи перспективи за развитие на социалните умения на децата. В трета глава е представена организацията на изследването: цел, задачи, хипотези, изследователски инструментариум, процедура, извадка. В изследването участват общо 53 учители и 2 деца в четвърти и шести клас. Издигнати са 3 хипотези, обсъждащи връзката между неприемливо поведение и социални умения на учениците с аутизъм, както и прилагането на ефективни за даден ученик стратегии на обучение. Четвъртата глава е посветена на анализа на резултатите. Последователно се анализират резултатите от анкетирането на учителите, наблюдението и интервенциите при две изследвани деца с нарушения от аутистичния спектър. Хипотезите в изследването се потвърждават.

Приемам приносите, които отговарят на съдържанието на дисертационния труд. Считам, че особено внимание заслужава това, че е получено емпирично доказателство за ефективното прилагане на индивидуалния подход в терапевтичната работа с ученици от аутистичния спектър за подобряване на техните социални взаимодействия и намаляване на трудностите в общуването с другите.

Дисертационният труд не само обогатява изследователския фонд на съвременната специална педагогика по отношение на развитието на социалните умения при децата с аутистичен спектър, но дава възможност за сравнителни изследвания по проблема, тъй като представя данни от изследване в култура, различна от българската.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта.

Публикациите, които отразяват резултатите от дисертацията са общо три и са самостоятелно дело на Теодорос Баксеванидис.

7. Автореферат

Авторефератът отразява съдържанието и основните резултати в дисертацията. Авторефератът е изпълнен според изискванията на съответните правилници.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръчвам публикуване на научни статии и на монография по темата.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд показва, че Теодорос Евангелос Баксеванидис притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Специална педагогика като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен 'доктор'* на Теодорос Евангелос Баксеванидис по професионално направление. 1.2. Педагогика (Специална педагогика).

05.03.2024 г.

Изготвил становището: .....

/проф. д-р Кирилка Тагарева/